

ROTUŠĖS AIKŠTĖS KAUNE PRITAIKYMAS VISUOMENĖS POREIKIAMS**Aiškinamasis raštas**

Kauno Rotušės aikštė – unikali savo kompozicija Lietuvoje. Čia jau susiformavusi bendruomenė, aikštė vaidina svarbų vaidmenį miesto ir Lietuvos socialiniame gyvenime. Iš pirmo žvilgsnio tai tik netaisiklingo stačiakampio formos erdvė su puikios architektūros dominante centre bei gana amorfiška biomasės struktūra, dangų “mišraine”, ir neįtikėtina automobilių vizualine tarša, užgožiančia visą aikštės perimetrą. Tačiau pradėjus giliau nagrinėti atidengiami nelengvai pastebimi įvairių aspektų sluoksniai, kuriantys nepakartojamą erdvių ir tūrių kompoziciją.

Koncepcija. Kauno Rotušės aikštės sutvarkymo koncepcijai suformuoti buvo būtina nustatyti esamos susiklosčiusios urbanistinės architektūrinės kompozicijos dėsningumus. Taip pat nustatyti vertybių hierarchiją kuria būtų galima remtis ieškant modernios architektūrinės išraiškos ir atsakyti į keliamus uždavinius. Analizuojant pateiktą medžiagą bei mokslinę literatūrą buvo suformuotos tam tikros išvados, kurios ir apsprendė aikštės sutvarkymo architektūrinės koncepcijos išraišką. Suformuluota vertybių hierarchija:

- **Aikštės funkcija.** Pirminė aikštės funkcija – turgaus aikštė, kurioje verda miestelėnų gyvenimas. Aikštė – kaip socialinė kultūrinė arena. **Sprendimas :** tradicinių Europos miestų turgaus aikščių proporcijų laisva neužstatyta erdvė.

- **Perimetras.** Aikštę riboja perimetrinio morfotipo pastatai su aiškia posesijine struktūra. **Sprendimas:** perimetrinis užstatymas turi būti pabrėžtas, bet kokie veiksmai aikštės perimetru turi būti atliekami atsižvelgiant į posesijinę sąrangą.

- **Tūrinė erdvinė kompozicija.** Aikštės erdvinėje kompozicijoje svarbų vaidmenį vaidina dominantės. **Sprendimas:** aikštės proporcija ir dominančių kompozicija yra raktas į aikštės funkcinių erdvių sprendimą.

Remiantis nustatytomis vertybėmis ir V.Jurkšto nustatytais aikštės kompoziciniais geometriniais dėsningumais siūloma atkurti semantinę turgaus aikštės reikšmę, suformuoti aiškiai neužstatytą ir neapželdintą erdvę. Aikštės kompozicijoje išskirti atskiras kompozicines funkcines erdves, jas pabrėžti apželdinant. Formuoti aikštės kompozicines ašis: Rotušės, Jėzuitų bažnyčios kompozicinių ašių pagrindu, taip pat įvedant šalutines ašis pabrėžti aikštės simetriją bei ilgį ir gylį, sujungiant su “turgaus” aikštės erdve.

Šiuolaikinė turgaus aikštė – tai multifunkcinė socialinė kultūrinė erdvė, turinti talpinti įvairaus mastelio ir pobūdžio renginius, tenkinti įvairaus amžiaus lankytojų poreikius, tiek aktyvaus, tiek pasyvaus poilsio. Tai erdvė, kuri lengvai transformuojasi ir keičiasi skirtingu paros laiku ir skirtingais metų laikais.

Aikštėje kuriamos tokios zonos: **Turgaus aikštės dalis, Vandens žaidimų zona, Klevų skverelis, Maironio skverelis, Ryšių muziejaus poilsio ir susitikimų zona, Kunigų Seminarijos prieigos.**

Susisiekimas. Esama situacija aikštėje netenkina nei vieno eismo dalyvio poreikių. Aikštė dažniausiai naudojama tranzitui, ypatingai apsunkina reprezentacinę funkciją, trukdo tiek vietos bendruomenei, tiek turistams. Šiuo metu aišku, kad aikštė priklauso automobiliams, nors archetipinės Europos miesto Rotušės aikštės erdvės dažniausiai būna “išvalytos” nuo automobilių eismo. Kauno Rotušės aikštės perimetru chaotiškai statomi automobiliai kurią didelę vizualinę taršą, trukdančią suvokti aikštės perimetrą, urbanistinės architektūrinės sąrangos vertę. Projekte siūloma Kauno Rotušės aikštę paversti “car free” zona, t.y. zona be automobilių eismo, ši erdvė turi būti atiduota pėsčiųjų ir dviračių eismo prioritetui. Tą pasiekti galima įrengiant šlagabamus atitinkamose vietose. Siūloma taikyti vienkartinį mokestį tranzitui arba vienos valandos automobilio statymui. (pvz. Rygos senamiestis). Projekte nagrinėjama automobilių parkingų įrengimo prieigose galimybės. Kauno senamiestis yra sąlyginai labai mažas. Viską galima pasiekti pėsčiomis per 10min. Siūloma pakeisti esamą žiedinį eismą Jakšto g. Paliekant įvažiavimui, o Valančiaus g. Išvažiavimui. Tokiu būdu Jakšto g. Atsiranda galimybė praplatinginti šaligatvius ir padaryti pėsčiųjų ir dviračių eismą saugesnį, sujungti Santakos parką ir Kauno pilį su Rotušės aikšte.

Dangos. Aikštėje siūloma naudoti šviesiai pilko granito įvairių išmatavimų plokštes ir plyteles, pajvarinant faktūriniais tašyto ir skelto akmens kubeliais. Tokiu būdu siekiama sukurti vientisumo pojūtį nuo fasado iki fasado, sujungiant visas funkcines zona. Naudojama modulio 90x30cm, 60x30cm, 30x15cm, 10x10cm ir 5x5cm plokščių ir plytelių nomenklatūra, važiuojamai daliai naudojama mažesnio formato, o aikštės viduriui didesnio formato plokštės.

Želdiniai. Projektas numato pašalinti visus medžius “turgaus” aikštės perimetru. Kai kurie kiti želdiniai, patenkantys į kitas funkcines zonas yra paliekami. Iš abiejų Rotušės pastato pusių formuojami du “žali” masyvai. Tokiu būdu pabrėžiama aikštės simetriška kompozicija. Siūloma naudoti medžių autoktonų grupes, vienoje pusėje sidabriniai (*Acer saccharinum*), platanalapiai (*Acer pseudoplatanus*) ir raudonlapiai klevai (*Acer rubrum*), kitoje pusėje mažalapės liepos (*Tilia cordata Mill*), o prie Maironio paminklo – šermukšniai (*Sorbus aucuparia*).

Apšvietimas

- Bendras funkcinis. Siūlomas funkcinis perimetrinis apšvietimas naudojant apšvietimo stulpus su reguliuojamais šviestuvais. Naudojant skirtingo aukščio apšvietimo stulpus, su skirtingu šviestuvų kiekiu galima pasiekti tolygesnį ir dinamiškesnį apšvietimo efektą.
- Specialusis – šventinis. Aikštėje LED RGB apšvietimas naudojamas atspindžių fontano čiurkšlių ir garų fonatano klevų skverelyje spec.efektams išgauti. Naudojant skirtingas spalvų kombinacijas galima išgauti nepakartojamą efektą įvairioms šventėms. Pvz. Žemės diena – žalias apšvietimas.
- Pastatų apšvietimas. Siūloma apšviesti difuzine šviesa Rotušės, Jėzuitų bažnyčios, Seminarijos, Katedros, Perkūno namų ir Vytauto bažnyčios fasadus ir taip sukurti nepakartojamą architektūros dinamišką kompleksą, bei pabrėžti šių visų statinių tarpusavio ryšius ir tobulą kompoziciją miesto panoramoje.

Fonatanai. Skulptūros. Šiuo metu aikštėje yra trys fontanai, dvi skulptūros ir vaško krosnių archeologinė atodanga. Projekte siūloma fontanui esančiam priešais Jėzuitų bažnyčią surasti kitą vietą už aikštės ribų. Maironio paminklas komponuojamas pietinėje aikštės dalyje, komponuojant ašyje su atspindžių ir čiurkšlių fontanu. Pabrėžiama paminklo centrinė kompozicija, jis pagaliau atsiranda aikštės kompozicijoje. Taip erdvės tarpusavyje integruojamos. Klevų skverelyje komponuojamas vienas iš likusių aikštės fontanų. Aplink skverą projektuojamas garų fontanas sukuria mistifikuojantį efektą, bet neužgožia visos aikštės kompozicijos.

Renginiai. Projektuojama multifunkcinė aikštė. Projekte analizuojama kokie renginiai vyksta aikštėje ir jos prieigose per visus metus ir jiems siūloma vieta funkcinėse aikštės zonos. Išskiriamos valstybinės šventės, Kauno mieste organizuojami renginiai ir šventės bei siūlomos paminėti atmintinos dienos, kurios gali rasti vietą Rotušės aikštės erdvėse. Taip pat išskiriamos atskiros zonos mugėms, karuselėms, eglutės vietai, scenai, žiemą atspindžių fontanas prieš Jėzuitų bažnyčią verčiamas čiuožykla.

- Turgaus aikštė – multifunkcija, dideli renginiai, koncertai, mitingai, mugės. Galima dalinti į tris dalis.
- Vandens žaidimų zona – kamerinė rekreacinė erdvė.
- Klevų skverelis - kamerinė rekreacinė erdvė, maži renginiai.
- Maironio skverelis – kamerinė kultūrinė erdvė, maži renginiai.

Medžiagos ir elementai. Projekte siūloma visa eilė mažųjų architektūros formų. Cor-Ten plienas vienijanti medžiaga visiems objektams. Siūloma suolai, šiukšliadėžės, info-stendas, dviračių stovas, gėlinės. Aikštę šiaurinėje ir rytinėje pusėje riboja kietmedžio platformos-suolai. Taip pat platformos projektuojamos po išliekančiais medžiais. Siūloma iškeldinti esamus kontenerius ir pietvakariniame aikštės kampe numatyti įžeminamus kontenerius, skirtus atliekų rūšiavimui.